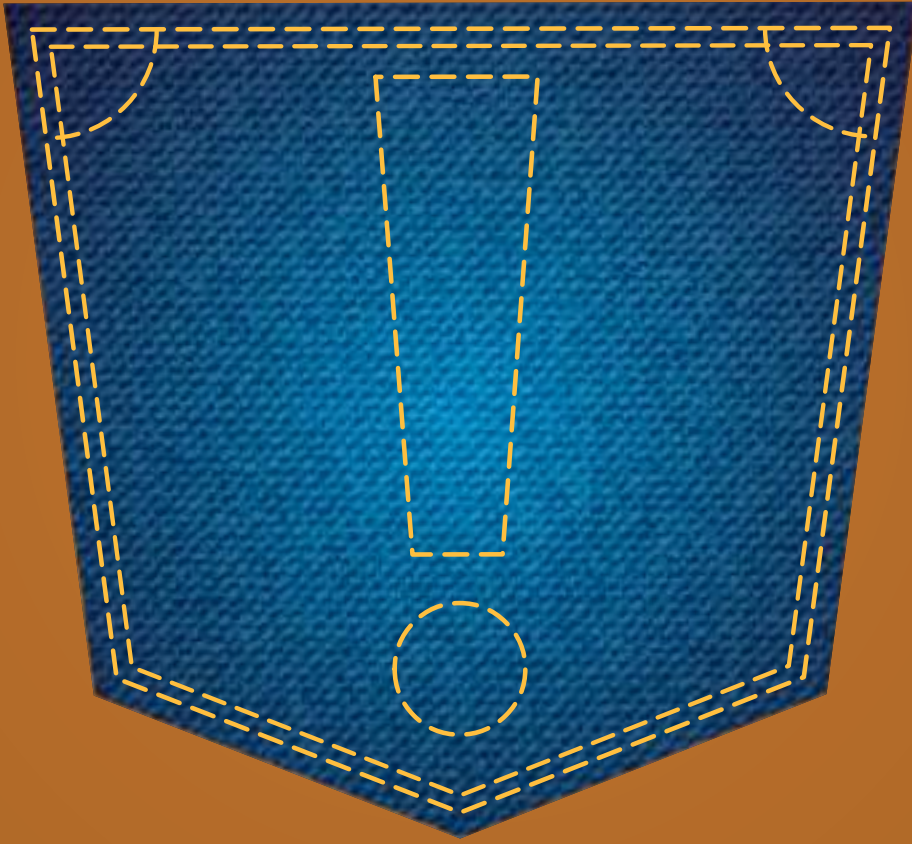

parabara

konu anlatan soru bankası

PARAGRAF FASİKÜLÜ

Dikkat! Kitabın tamamı yüksek düzeyde görsel, sanatsal ve akademik işçilik ürünüdür.

Her hakkı **Tammat Yayıncılık ve Eğitim Danışmanlık San. Tic. Ltd. Şti'**ye aittir.

Lütfen tamamen ya da kısmen kopya etmeyiniz.

Kopya ediyorsanız sevmişsiniz, demektir.

O halde satın alın yenilerinin yazılmasına vesile olun.

genel yayın yönetmeni : Süleyman Tozlu

editör : Yunus Sevindik

redaksiyon : Dilan Yamaç, Sinan Güneş, Ünzile Kocaman
Ferda Tingiroğlu, Davut Gilcan,
Mustafa Sıddık Karagöz, Büşra Yalçinkaya

ISBN : 978-605-274-008-8

baskı : Aykut Basım Yayın Matbaacılık San.Tic.Ltd.Şti.

baskı tarihi : 2019

yayıncı sertifika no : 44353

Şenlikköy Mahallesi Cevizli Sokak No:16 D:6

Florya Bakırköy/İstanbul

t/ +90 212 424 00 64

bilgi@tammatyayincilik.com

www.tammatyayincilik.com

3 HAMLEDE MAT

nedir?

Hamle **1**

kuralı öğren

O hücrede anlatılması gereken kural ya da formülü içerir.

Hamle **2**

örneği incele

Verilen kuralı en iyi açıklayan örneği içerir.

Hamle **3**

bir de sen dene

Özel bir sıralama ile hazırlanmış sorularla öğrenilenlerin pekişmesi sağlanır.

paragraf "3 hamlede mat" edilir mi?

akıllı hamleler

de ne demek?

Bu kitaptaki hiçbir soru rastgele yazılmadı!
Bu sebeple "akıllı hamleler" adını verdiğimiz testleri dersten hemen sonra çözdüğünde varsa türkçe dertlerini üç hamlede mat edebilirsin!

Tamam, bu iş oldu!

Her ünitenin sonuna tüm üniteyi kapsayan, üniversite sınavlarında çıkması muhtemel sorulardan oluşan **ünite testleri** ile kitabımızı zenginleştirdik.

başka?

başka

Hamle sorularının ardından, öğrenilen hamleleri bir arada kullanabilmek ve pekiştirmek için ara testler hazırladık.

$$E = mc^2$$

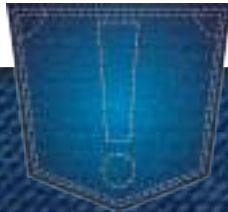
soruların mutfağında kim mi var?

Bu kitabın arkasında en alt seviyeden en üst seviyeye kadar farklı öğrenci grupları ile uzun yıllar çalışmış usta türkçe hocaları vardır.

İÇİNDEKİLER

Ünite 1	SÖZCÜKTE VE SÖZCÜK ÖBEĞİNDE ANLAM	
	Temel Anlam / Yan Anlam / Mecaz Anlam /	
	Ad Aktarması / Terim anlam	8
	Deyim Aktarması / Dolaylama / Yansıma /	
	Somutlama / Benzetme	9
	Eş Anlam / Karşıt Anlam / Sesteş / Nicel - Nitel Anlam /	
	Somut / Soyut Anlam / Genel - özel Anlam.....	12
	İkilemeler / Deyimler / Atasözleri / Öbek Anl.	13
Ünite 2	CÜMLE YORUMU	
	Özdeş / Eş Anlamlı Cümleler / Yakın anl. /	
	Eksik Cümle tamamlama / Cümle Oluşturma	36
	Öznel - Nesnel / Üslup - İçerik / Doğrudan - Dolaylı Anlam	37
	Hayıflanma - Pişmanlık, Azımsama - Küçümseme / Neden - Sonuç /	
	Amaç - Sonuç / Koşul - Sonuç.....	40
	Duruluk - doğallık, açıklık, akıcılık, yalınlık, içtenlik, özlülük,	
	özgünlük, sürükleyicilik	41
Ünite 3	ANLATIM BİÇİMLERİ VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI	
	Öyküleyici Anl. Bakış Açıları	64
	Betimleyici Anlam ve Türleri, Açıklayıcı Anlam.....	65
	Tartışmacı / Heyecana Bağlı / Destansı / Emredici	66
	Öğretici / Kanıtlayıcı / Düşsel / Gel. Söz Eden / Mizahi	67
	Düşünceyi Gel. Yoll. / Tanım / Örnek / Karşılaştırma /	
	Tanık Göst. / Alıntılama	70
	Sayısal Veri / Sorulara Bağlama / Benzetme / Kişileştirme /	
	Abartma / İlgi Kurma / Duyular.....	71

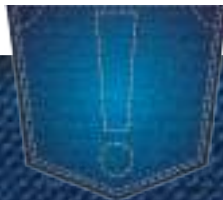

Ünite 4 **PARAGRAFTA ANLAM VE ANA DÜŞÜNCE / YARDIMCI DÜŞÜNCE**

Paragrafta Konu / Başlık	88
Paragrafta Ana Düşünce (Cümleyle Temsil Edilen / Bütününden Çıkarılan) Soruya karşılık paragrafı	89
Paragraf Çeşitleri (Karakter / Yakınma / Varlık ya da Kavramın Sınırlandığı / Duygu - Durum / Genelleme - Sonuç)	94
Yardımcı düşünce (Yorumlu / doğrudan verilen)	95

PARAGRAFTA YAPI

Paragrafta Giriş ve Sonuç Paragrafta Gelişme (Boş Bırakılan / Cümle Ekleme, Cümle Çıkarma)	98
Akışı Bozan / İkinci Paragraf Oluşturma / Paragrafta Yer Değiştirme	99

Ustalara saygı

Neşe Atabey

"Kalite asla
tesadüp değildir"

Ahmet Kaya

"Bir bilgi bir soruyu,
bir soru bir insanı,
bir insan dünyayı değiştirir.
Gök kubbede hoş bir seda
olmak dileğiyle..."

Ehl-i dile muhibbî sordular
Dediler: Ahbab "semt-i vefa'da
doğru yoldadır."

Faruk Kocaman

"Çalışkanlık, alışkanlık haline
gelirse onu başarı
takip eder."

İslam Çamlıbel

"Tercihlerimizdir
bizi başarılı kılan"

Abdülhaluk Arlı

1. ÜNİTE
SÖZCÜKTE
VE SÖZCÜK
ÖBEĞİNDE
ANLAM

TEMEL ANLAM / YAN ANLAM /
MECAZ ANLAM / AD AKTARMASI /
TERİM AD.

DEYİM AKTARMASI / DOLAYLAMA /
YANSIMA / SOMUTLAMA / BENZETME

EŞ ANLAM / KARŞIT ANLAM / SESTEŞ /
NİCEL - NİTEL ANLAM / SOMUT /
SOYUT ANLAM GENEL - ÖZEL ANLAM

İKİLEMELER / DEYİMLER /
ATASÖZLERİ / ÖBEK ANLAM

2. ÜNİTE
CÜMLE
YORUMU

hamle soruları

1

HAMLE - 1

kuralı öğren!

Temel (Gerçek) Anlam

Bu anlama sözcüğün “sözlük anlamı” da denir. Bir sözcüğün akla gelen ilk anlamıdır. Sözcüğün cümle dışında kazandığı anlamla cümle içinde kazandığı anlam aynıysa sözcük temel (gerçek) anlamda kullanılmış demektir.

“Sokak boyunca dikkatimi çekti de kaldırımdaki tüm ağaçları biçim-sizce budamışlar.” cümlesinde “kaldırım” sözcüğünü cümle dışında düşündüğümüzde “yayaların ulaşım için kullandığı yer” anlamındadır. Yukarıdaki cümlede “kaldırımdaki” sözcüğü bu anlamıyla kullanıldığına göre gerçek anlamda kullanılmış demektir.

Yan Anlam (Yakıştırmaca)

Bir sözcüğün cümle içinde temel anlamından uzaklaşmadan farklı anlamlar kazanmasına denir. Yan anlam kazanmış sözcük, temel anlamından tamamen uzaklaşmadığı için çeşitli anlam ilişkileriyle temel anlamını düşündürür.

“Annesi çocuğun çıkan dişini görünce sevinçten bir çılgılık attı.” (Temel anlam)

“Bu çocukların nişanlılık süresi uzadı artık onların evlenme zamanı geldi.” (Yan anlam)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili sözcükler ilk cümlede gerçek (temel) anlamda, ikinci cümlede yan anlamda kullanılmıştır. Örneklerden anlaşılacağı gibi yan anlam kazanmış sözcükler temel anlamından tamamen uzaklaşmamıştır.

Mecaz Anlam

Bir sözcüğün belli anlam ilgileriyle gerçek ve yan anlamının dışında kullanılmasına verilen addır. Hiçbir sözcük, cümle dışında mecaz anlam kazanamaz. Mecaz, sözcüğün cümle içinde kazandığı bir anlamdır. Mecaz anlam kazanmış bir sözcük, temel anlamıyla hiç ilgisi bulunmayan başka bir sözcüğü düşündürür.

“Bana böyle soğuk davranmasının nedenini anlayamadım.” cümlesinde geçen “soğuk” sözcüğünün gerçek anlamı bir varlığın ısı derecesidir. Yukarıdaki cümlede ise “ilgisizlik” anlamında kullanılmıştır. Soğuk sözcüğü ile ilgisizlik sözcüğünün anlamca hiçbir yakınlığı yoktur, yani soğuk sözcüğü bu cümlede temel ve yan anlamından tamamen uzaklaştığı için mecaz anlam kazanmıştır.

Ad Aktarması (Mecaz-ı Mürsel)

Ad aktarması, bir sözcüğün benzetme amacı güdülmeden başka bir sözcük yerine kullanılmasıdır.

Mahallemiz, yeni taşınan öğretmeni adeta sahiplendi.

Mahallemizdeki insanlar, yeni taşınan öğretmeni adeta sahiplendi.

Yukarıdaki cümlelerin birincisinde “mahallemiz” sözcüğü temel anlamından uzaklaşarak mecazlaşmıştır. İkinci cümlede, mecazlaşan “mahallemiz” sözcüğünün düşündüğü kavram, altına altı çizili olarak yazılmıştır. O halde birinci cümledeki “mahallemiz” sözcüğü ad aktarması yoluyla mecazlaşmıştır.

Terimsel Anlam

Belli bir ilim ya da sanat çevresinin; meslek erbabı insanların kullandığı sözcüklerdir. Terimsel anlam kazanmış sözcüğün tek anlamı vardır fakat aynı sözcük konuşma dilinde gerçek, mecaz ve yan anlamlarıyla kullanılabilir.

“Ben Türkçe dersinde en çok ‘kök’ kavramını anlamakta zorlandım.” cümlesinde “kök” sözcüğü dil bilgisi terimi olarak ve sadece bir anlamda kullanıldığı için terim anlamıdır. “Kök” sözcüğünü konuşma dilinde gerçek, yan ve mecaz anlamlarıyla kullanabiliriz.

HAMLE - 2

örneği incele!

Örnek:

“Sizinle gelirim ancak evden izin almam gerekir.” cümlesinde “ev” sözcüğü “evdeki anne - baba ya da aile büyüğü” anlamında kullanılmıştır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde buna benzer bir kullanım yoktur?

- A) Bundan sonra derginiz birinci hamura basılacak.
- B) Ön kapı açılmıyor; arkadan ineceksiniz.
- C) Bu arabayı iki yıl önce iki milyona almıştık.
- D) Bu tablo, onun yaptığı son yağlı boyadır.
- E) Otobüs saat 12.30'da hareket edecek.

Çözüm:

Örnek cümlede “ev” sözcüğü benzetme ilgisi olmaksızın “evdeki anne - baba ya da aile büyüğü”nü düşündürmektedir yani ad aktarması yoluyla mecazlaşmıştır. A seçeneğinde hamur benzetme ilgisi olmaksızın kâğıdı, B seçeneğinde arkadan sözcüğü kapıyı, C seçeneğinde iki milyon sözü parayı, D seçeneğinde yağlı boya sözü tabloyu düşündürmektedir. E seçeneğinde ise böyle bir anlam kazanan sözcük yoktur.

Cevap: E

HAMLE - 3

bir de sen dene!

Aşağıda verilen cümlelerde altı çizili sözcüklerin kazandığı anlam özelliklerini yanına yazınız.

(Temel, yan, mecaz, terim, ad aktarması)

- a. Çok üşüdük; bir bardak sıcak çay içimizi ısıtır.
- b. Onun bu pişkinliğine bir anlam veremedik.
- c. Açık mağaza bulamadık.
- d. Bizim kuşak, Ömer Seyfettin'i okuyarak büyüdü.
- e. Bazı eğilimlerini bilinçaltına iten insanlar tehlikeli olabilirler.

HAMLE-1

kuralı öğren!

Deyim Aktarması (İstiare - Eğretileme)

Benzetme ilgisiyle kurulan, benzetmenin temel öğeleri olan benzeyen ve kendisine benzetilenden sadece birinin kullanılmasıyla oluşturulan bir mecaz çeşididir. Bu mecazlaşma çeşitli şekillerde oluşabilir.

İnsana ait özelliklerin doğaya aktarılması: İnsan dışı varlıklara insan özelliği yüklenmesidir.

"Gökyüzü öfkesini haykırıyor, bulutlar gözyaşı döküyordu."

Doğaya ait özelliklerin insana aktarılması: İnsan dışı varlıklara ait özelliklerin insanda olmasıdır.

"Adam öfkeyle esti, gürlledi."

Doğaya ait özelliklerin doğaya aktarılması: Doğada herhangi bir varlığa ait özelliğin tekrar bir doğa parçasına aktarılmasıdır.

"Ay gökyüzünden yere damlıyordu."

Duyular arası aktarım: Bir duyuya ait ayrıntının başka bir duyuya aktarılmasıdır.

"Bu acı sözlerinle beni boş yere kırmaya çalışma."

Kinaye

Bir sözcüğü ya da söz grubunu cümlede, hem gerçek hem mecaz anlamı düşündürecek şekilde kullanmaktır.

"Mum dibine ışık vermez." Bu atasözü hem gerçek hem mecaz anlamına sahiptir.

Dolaylama

Bir sözcükle anlatılabilecek kavramı çeşitli anlam ilgileriyle en az iki sözcükle anlatmaya denir. Dolaylamada en az iki sözcük mecazlaşarak bir sözcüğün yerine geçer. Dolaylama kalıplaşmış sözdür, bu kalıplaşmış sözcüklerin dolaylama olabilmesi için halkın dilinde yaygın olarak kullanılması gerekir.

"Minik serçe = Sezen Aksu,

Derya kuzusu = balık,

Yedi tepeli şehir = İstanbul"

Somutlaştırma - Soyutlaştırma

Soyut bir ifadeyi, somut bir sözcükle karşılamaya (anlatmaya) somutlaştırma denir. Somut bir ifadeyi soyut bir sözcükle karşılamaya ise (anlatmaya) ise soyutlaştırma denir.

"Valizine koyduğu birkaç parça mutlulukla düştü yollara." (somutlama)

"Hiç kalp yok onda güvenme ona." (soyutlama)

Not:

Yansıma, doğadaki seslerin sözcüklerle ifadesidir ve anlamsız ses birlikleridir; dolayısıyla sözlükte karşılığı olmayan sözcüklerdir. (Tık, fıs, pat, çat, küt...)

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Kanadalı medya araştırmacısı; fısıltılarla dillendirilmeye çalışılan, renkli cam ile sonrasını kesin bir çizgiyle ayırarak medyanın sahip olduğu gücü "Dünya köyünün üyeleriiz artık, yazılı eserlere dayalı medeniyet sona erdi." sözleriyle sert bir şekilde ifade etmektedir. Yani aptal kutusu da dediği bu teknolojik iletişim aracından umulabilecek en büyük etkiyi yapmıştır.

Bu parçada altı çizili sözlerde aşağıdaki anlam olaylarından hangisi yoktur?

A) Dolaylama	C) Mecaz anlam
B) Yansıma	D) Ad aktarması
E) Somutlama	

Çözüm:

Seçenekler parçadaki altı çizili sözlerle eşleştirildiğinde; "fısıltılar" yansıma, "renkli cam ve aptal kutusu televizyon demektir" dolaylama, "çizgi" somutlama, "sert" mecazdır. Dolayısıyla ad aktarması yoktur.

Cevap: D

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Aşağıda dolaylaması verilen sözlerin karşılığını yanına yazınız.

- Ulu önder
- Beyaz altın
- Yavru vatan
- Bacasız sanayi
- Kara elmas
- File bekçisi
- Meşin yuvarlak
- Büyük kurtarıcı

2. Aşağıdaki cümlelerde yer alan deyim aktarmalarının türünü yazınız. (Doğadan - doğaya, doğadan - insana, insandan - doğaya)

- Dinle neyden, duy neler söyler sana.
- Dün bir gölge gibi geçti yanımdan.
- Hiç tebessüm etmez akşamlar.
- Bir med zamanı gökyüzü kurşunla örtülü.
- Gülümsüyor mavi bir ay ışığında kemiş.
- Güneş, yakıcı ışıklarını toprağa sızdırıyordu.
- Pişkin tavırları dikkati çekti.
- Hırılıyor mu uyuyor mu belli değil.

1. I. Her insan, d n n  unutmada bugününü ya amalıdır.
 II. Dünden beri, sözünü ettiğiniz konuyu düşünüyorum.
 III. Dünkü olayı güzel bir şekilde anlat da anlayalım.
 IV. Böyle bir olayın olacağını d n m  konu mu tuk?
 V. Aynı konuda annesi de, d n bir uyarıda bulunmuştu.
 "D n" sözcüğü y kardakilerin hangisinde farklı bir anlamda kullanılmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. Sevgi ile nefret arasında
 İnce bir çizgi vardır.
 Tutku ile a k arasında
 Kalın bir çizgi vardır.
 Umut ile isyan arasında
 İnce bakışlar vardır.

Son dizedeki "ince" sözcüğü ise mecaz anlam kazanmıştır. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ince" sözcüğü son dizedeki anlamdadır?

- A) İnce duvarlardan sesler duyulabiliyordu.
 B) Masanın üzerinde ince bir kitap duruyordu.
 C) Bu ince davranı ınızı hiç unutmayaca ım.
 D) İnce sesi hâlâ kulaklarımda  ınıyor.
 E) Sirtında ince bir manto vardı,    yordu.

3. Mahalledeki bu zavallı, d   n adama yardım edecek kimse yok mu?
A a ıdakilerden hangisinde "d   n" sözcüğü bu cümledeki anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Gezmeye d   n bir insandır.
 B) Bo azına d   n birisi olduğunu s ylemi lerdi.
 C) Bu kadar d   n n  hiç görmedim,  ocuk oyundan kendini alamıyor.
 D) Okumaya d   n olmamasına rağmen, çok sayıda kitabı var.
 E)  mr n n son senelerini d   n bir halde, sıkıntı içinde geçirdiğini söylüyorlar.

4. Biz yazı yazarlar hep kalıcı olmayı (ebedile mek) dileriz,

I

kalıcı olaca ımızı kurarız; boş bir avuntudur (teselli) o.

II

Yazdı ımız günlerde ne kadar okunuyorsak (ilgi görmek) i te o

III

kadar okunaca ız. Sonra da belki okulları dolduran çocukların ba larına bela olur (nefret etmek), sınavlardan dönmelerine

IV

sebeb oluruz, belki de istedikleri bir dünya çizer hep o

yüreklerine dokunuruz (duygularına hitap etmek).

V

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisi ayrı  içinde verilen açıklamayla anlamca uyuşmamaktadır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

5. Cenap  ahabettin'i okurken özellikle de "Elhan-ı çita"  iirini okurken türlü duygulara kapılarak karın ya ı ını izlersiniz sanki. O kar taneleri üzerinize ya ar,    t r sizi. Belki de bu yüzden  airiyle birlikte  lmeyen  iirlerdendir, "Elhan-ı  ita".

Bu parçada;

- I. Ad aktarması
 II. Temel anlamlı sözcük
 III. Terim anlamlı sözcük
 IV. Mecaz anlamlı sözcük
 V. Yan anlamlı sözcük

Hangisi yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Aşağıdakilerin hangisinde insana ait bir özelliğin insan dışı bir varlığa aktarımı yoktur?

- A) Gülümsüyor mavi bir ay ışığında kamış
Ve dumanlı bir sabah serinliği ormanda
- B) Ah! Birçok şey hatırlatan emekçilerimiz
O ilk yolculukta başlayan hasret
- C) İnanma ceketim inanma
Kuşlar bu yalanı her sabah söyler
- D) Dil çıkarıyor bir yıldız
Mavi sarayından çocukçasına
- E) Ölümün kaç çocuğu var
Hepsi de bağırma dolmuş

2. Bir sözcükle anlatılabilecek bir kavramı birden çok sözcükle anlatmaya "dolaylama" denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylama yoktur?

- A) Takımımıza iyi bir file bekçisi gerekiyor.
- B) Şu vefasız dünyadan dört kollu tahta atla gideceğiz.
- C) Dostun attığı gül, yaralar kırk kalbi.
- D) Yedi tepeli şehirde bıraktım gonca gülümü.
- E) Sanat güneşinin doğum günüydü 6 Aralık.

3. Senin gibi cıvık bir adam, bu sözlerle umut güllerimi soldurduğunun farkında olamaz. Şimdiden söylüyorum, bu soğuk esp-rilerinden birini bir daha yaparsan hiç düşünmeden masadan kalkarım.

Yukarıdaki cümlelerde aşağıdaki anlam olaylarının hangisi yoktur?

- A) Doğadan insana aktarım
- B) Duyular arası aktarım
- C) İnsandan doğaya aktarım
- D) Ad aktarması
- E) Somutlama

4. Salâh Bırsel, günümüzün deneme ustalarından biri. Kimi zaman, kişisel anılarına yaslanarak ama hep kişiselliği aşan bir anlama yönelerek yazısının başından sonuna kadar okurun ilgisini canlı tutabiliyor.

Bu parçada geçen "anılara yaslanmak" sözünde aşağıdaki anlam olaylarından hangisi vardır?

- A) Dolaylama
- B) Duyular arası aktarım
- C) Kişileştirme
- D) Ad aktarması
- E) Somutlama

5. Bir sarsıntı...

Uyandım uzun süren uykudan

Geçiyordu araba yola benzer bir sudan

Karşıda hisar gibi Niğde yükseliyordu

Sağ taraftan çingirak sesleri geliyordu

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Dolaylama
- B) Duyular arası aktarım
- C) Terim
- D) İkilime
- E) Yansımadan türemiş sözcük

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde insana ait bir özellik doğaya aktarılmıştır?

- A) Güneş, İstanbul'un sularında dans ediyor dalgalarla.
- B) Rüyalarda söylenen, uyanınca unutulmuş cümleler...
- C) Ateş, alev alev yükseliyor mavi gökyüzüne.
- D) Açılır bu boz dağlarda binlerce al lüle.
- E) Ne güzel düşlerdi onlar, sallanan beşiklerde.

hamle soruları

3

HAMLE-1

kuralı öğren!

Eş Anlam (Anlamdaş)

Yazılışları, okunuşları farklı, anlamları aynı olan sözcüklerdir. Anlamca birbirlerinin yerine kullanılabilir gibi gözükse de bu sözcükler arasında az da olsa bir anlam farkı vardır, bu nedenle bunlara yakın anlamlı sözcükler demek daha doğrudur.

"Hemen hemen yolu yarılacak." "Aşağı yukarı bir saat sonra gelirler."

Karşıt Anlam (Zıt Anlam)

Anlamca birbirlerinin karşıtını düşündüren sözcüklerdir. Cümle içinde karşıt sözcüklere yer verilmesinin nedeni anlatımı canlı ve etkili kılmaktır. Bu anlam olayına tezat sanatı da denir.

"Âlemde esirsin Cennet'te hürsün"

Sesteşlik (Eş Sesslilik)

Sesleri aynı, anlamları birbirinden tamamen farklı sözcüklerdir. Başka bir deyişle cümlede kullanılmadan birbirinden tamamen farklı bir den fazla anlama gelen sözcüklerdir.

Sesteş sözcükler sadece anlamı farklı, hem türü hem anlamı farklı sözcükler olmak üzere ikiye ayrılır:

- **Sadece anlamı farklı sesteş sözcükler** : "Kullandığın suyun arı olması gerekir. Bahçedeki arı elini soktu"
- **Hem türü hem anlamı farklı sesteş sözcükler**: Bu tür sesteş sözcüklerden biri isim, diğeri fiil olarak kullanılır. "Elimdeki kırmızı gülü görünce güldü."

Genel ve Özel Anlamlı Sözcükler

Aralarındaki ortak özelliklerine göre birçok türü içine alabilen, aynı kavramları topluca düşündüren sözcüklere genel anlamlı; anlamları sınırlı, kendinden başka kavramı düşündürmeyen dar anlamlı sözcüklere de özel anlamlı sözcükler denir.

Kitap dünyayı önüne serer. (genel)

Elimdeki kitap çok pahalı. (özel)

Somut - Soyut Anlamlı Sözcükler

Duyu organlarıyla algılanabilen sözcükler somut anlamı (ışık, kalem, silgi vb.), algılanamayan sadece akıl yoluyla tasarlanan sözcükler ise soyut anlamlıdır (rüya, öfke, aşk vb.).

Nitel - Nicel Anlamlı Sözcükler

Sayılabilen, ölçülebilen değeri bildiren anlama nicel anlam; ölçülemeyen değeri bildiren anlama nitel anlam adı verilir.

Evin oldukça büyük bir bahçesi var (nicel)

Önemli işler yapmış büyük bir adamdı. (nitel)

HAMLE-2

örneği incele!

Örnek:

Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcüğün anlamı cümle içinde verilmemiştir?

- A) Gereksiz sözcüklerden arındırılmış, dur anlatımıyla beğeni kazanan bir yazardı.
- B) Çevresindekilere karşı anlayışlı, onların hatalarını bağışlayan hoşgörülü bir insandı.
- C) Ele aldığı konuyu ayrıntısına kadar inceleyen, kılı kırk yararcasına ele alan, titiz bir eleştirmendi.
- D) Nerede nasıl davranılması gerektiğini bilir o, görgülü bir ailede yetiştiği belli.
- E) Kendi çıkarları kadar sevdiklerinin de çıkarlarını gözetken, önsezili bir arkadaşımızdı.

Çözüm:

"dur" gereksiz sözcüklerden arındırılmış, "hoşgörülü" çevresindekilere karşı anlayışlı, "titiz" ayrıntısına kadar inceleyen, kılı kırk yaran, "görgülü" nerede nasıl davranılması gerektiğini bilen anlamındadır. A, B, C, D seçeneklerindeki altı çizili sözcüklerin anlamları cümle içerisinde verilmiştir.

Cevap: E

HAMLE-3

bir de sen dene!

1. Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları uygun şekilde doldurunuz.
 - a. Beş duyu organımızdan herhangi biriyle algılayabildiğimiz varlıkları karşılayan sözcüklere anlamlı sözcükler denir.
 - b. Ağlarım hatıra geldikçe gülüşüklerimiz, dizesindeki altı çizili sözcükler arasında ilişkisi vardır.
 - c. Bu yaz bana mutlaka mektup yaz, cümlesinde altı çizili sözcükler olarak adlandırılır.
 - d. Kuru bir sesi vardı sanatçının, cümlesindeki "kuru" sözcüğünün yerine sözcüğü getirilirse karşıt anlam oluşur.
2. Aşağıdaki cümlelerde, altı çizili sözcüklerin anlamdaşlarını belirtilen yere yazınız.
 - a. Sandalyeden düşünce kafasını masanın bacağına vurdu.
 - b. Ödevi üstünkörü inceledikten sonra kenara atıverdi.
 - c. Seven insan, sevdiğinin kusurlarını hoş görür.
 - d. Bugün oturun da adamakıllı ders çalışın.
3. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin karşıt anlamlarını belirtilen yere yazınız.
 - a. Evrakların asıllarını doktora gösterdi.
 - b. Bakmakla usta olunsaydı, köpekler kasap olurdu.
 - c. Anadolu toprakları, bize son derece cömert davrandı.
 - d. Böyle ufak olaylar haber değeri taşımaz.

HAMLE - 1

kuralı öğren!

İkilemeler (Yinelemeler):

Anlatımı daha etkili kılmak, bir sözcüğün yetmediği durumlarda kavramı zenginleştirmek için iki sözcüğün biçimce ya da anlamca oluşturduğu sözcük öbeklerine ikileme denir. İkilemeler cümleye pekiştirme, güçlendirme, abartma, çoğaltma gibi anlamlar katar. İkilemeler şu yollarla oluşturulur:

- **Sözcüklerin tekrarlanmasıyla:** Uzun uzun, yavaş yavaş, güzel güzel
- **Benzer sözcüklerle (Anlam / Ses):** Ses seda, eş dost, hısım akraba
- **Zıt anlamlı sözcüklerle:** Az çok, ileri geri, gece gündüz
- **Biri anlamlı diğeri anlamsız sözcüklerle:** Ufak tefek, eğri büğrü, kitap mitap
- **İkisi de anlamsız olan sözcüklerle:** İvır zıvır, eciş bücüş, abur cubur, mırın kırın
- **Yansıma sözcüklerle:** Şırıl şırıl, vızır vızır

Deyimler

Çekici bir anlatım özelliği taşıyan ve genellikle gerçek anlamından sıyrılarak yeni bir anlam taşıyan kalıplaşmış sözcük topluluklarıdır.

- Deyimler kalıplaşmış sözlerdir.
- Kalıplaşmış sözler olduğundan söz dizimi de değiştirilemez.
- Kısa ve özlü anlatım biçimleridir.

Atasözleri

Atasözlerinin Özellikleri

Atalarımızın gözlem ve deneyimlerine dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak ortaya koyan ve kalıplaşmış biçimleri bulunan, halkça benimsenmiş özlü sözlerdir.

- Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir. Sözcükler değiştirilip yerlerine "yakın-eş" anlamlısı olsa dahi başka sözcükler kullanılmayacağı gibi söz dizimi de değiştirilemez.
- Kısa ve özlü anlatım biçimleridir.

Atasözlerini de deyimler gibi anlam bakımından gerçek anlamlı, mecaz anlamlı ve kinayeli diye üçe ayırmak mümkündür.

Deyim - Atasözü Ayrımı

- Deyim, bir durumu belirtmek için bulunmuş özel bir anlatım kalıbıdır. Genel bir kural niteliği yoktur. Atasözlerinde ise genel bir kural vardır.
- Deyimin amacı bir durumu özel bir kalıp içinde belirtmektir. Atasözünün amacı ise öğüt ve ders vermek, ibret almamızı sağlamaktır.

HAMLE - 2

örneği incele!

Örnek:

Atlar, ulu bir sel gibi dağlardan boşanmış. Nalları, toprağı sarsıp şimşekleniyor. Geçtikleri yerlerde süt beyaz yollar bırakıyorlar. Üzerindeki binicileri toprağa fırlatıyorlar. Doğanın yüzü köpürmüş bir denizi andırıyor.

Parçanın yazarı anlatım yönünden aşağıdakilerin hangisi ile nitelendirilebilir?

- A) İnce eleyip sık dokuyan
- B) Bin dereden su getiren
- C) Bire bin katan
- D) Kılı kırk yaran
- E) Ağzına geleni söyleyen

Çözüm:

Soru çözülürken seçeneklere bakıldığında nitelemenin deyimle yapılması gerektiği görülecektir. A ve D'de "özenli, çabalayan", B'de "bahane bulan", E'de "öfkeden her şeyi söyleyen" anlamı var. C'de ise "abartan, kendinden bir şeyler katan" anlamı vardır ve bu parçanın yazarı da paragrafta mübalağalı bir dil kullandığından "Bire bir katan" deyimıyla nitelendirilebilir.

Cevap: C

HAMLE - 3

bir de sen dene!

1. Aşağıdaki cümlelerdeki ikilemelerin oluşum özelliklerini yanına yazınız.

- a. Zamanını ipe sapa gelmez şeylerle harcamamalısn.
- b. Mavi mavi gözleriyle mutluluk saçıyordu.
- c. Yaşlı kadının evinden acı acı inlemeler geliyordu.
- d. Okulun ilk günü bütün öğrenciler cıvı cıvıldı.
- e. Abuk sabuk konuşmalarıyla herkesi kızdırdı.

2. Aşağıdaki cümlelerde geçen deyimlerin anlamlarının yazınız.

- a. Onun fikirlerinde kılı kırk yaran bir titizlik vardır.
- b. İş ciddiye almaktan başka bir yol kalmadı.
- c. Konuşulanlardan sonra içine bir kurt düştü.
- d. Babasının öfkeli bakışlarıyla karşılaşınca etekleri tutuşmaya başladı.
- e. Tarihimizin altın sayfalarına bir göz atalım.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, altı çizili sözcük “somut” anlamlıdır?

- A) Keyfime düşkün olduğumu söyleyebilirim.
- B) Dökülen yapraklar bana ölümü anımsatır.
- C) Gerçek yiğitlik, böyle bir işe başlayabilmektir.
- D) Sınavı kazanınca sevincim bir kat daha arttı.
- E) Okulu bu yıl bitirmek, en büyük dileğimdir.

2. “Hastalığı iyiden iyiye ilerlemiş, çocuk bitkin düşmüştü.” cümlesindeki altı çizili sözün cümleye kattığı anlam;

- I. Soğukta kalınca adamakıllı hastalanmış zavallı.
- II. Hemen hemen yolu yarılacak, sabret biraz.
- III. Çok güzel bir genç kız olmuş daha dünkü çocuk.
- IV. Yavaş yavaş konuların sonuna geliyorduk okulda.
- V. Sorduklarıma yarım ağızla cevap verdi.

cümlelerinin hangisinde vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. I. Azı karar, çoğu zarar; sözünü duymadın mı hiç?
II. Gidip de gelmemek, gelip de görmemek var.
III. Gençlikte ağaç diken ihtiyarlıkta gölgesinde oturur.
IV. Aç bırakma hırsız edersin, çok söyleme arsız edersin.
V. Her kışın bir baharı her gecenin bir gündüzü vardır.
Numaralanmış cümlelerin hangisinde karşıt kavramlar bir arada kullanılmamıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde sesteş olabilecek bir sözcük vardır?

- A) Anadolu altın kalpli insanlarla doludur.
- B) Bir süre anılara gömüldü, gözleri buğulandı.
- C) Her insan bir hazinedir bizim kültürümüzde.
- D) Ülkemiz Asya ile Avrupa arasında bir köprüdür.
- E) Ülkemiz, ağır bir ekonomik bunalımdan çıktı.

5. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi diğerlerine göre genel anlamlıdır?

- A) Elinizdeki dosyayı ikinci kata teslim edeceksiniz.
- B) Bir yabancı selamı ile yine hüznüme daldım.
- C) Seçtiğin yolun sonunu hiç iyi görmüyorum.
- D) Hayaller, bizi yaşama bağlayan en güçlü duygulardır.
- E) Döktüğün bu sahte gözyaşlarına artık inanmıyorum.

6. Yazdıkları (kaleme aldıkları) okur tarafından çok ilgi görüyor
I II
(popüler), kitapları çok satılıyordu (tirajı yüksek). Her cümlesi
III
insanlar üzerinde izler bırakıyordu (etkiliyordu). Evet,
IV
tabir yerindeyse (yalan söylememek) kaleminden bal damlıyordu.
V
Bu parçada altı çizili sözlerle ayraç içerisinde verilen anlamlardan hangisi uyuşmamaktadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Biz yazı yazarlar hep kalmayı dileriz, kalacağımızı kurarız; boş bir avuntudur o. Yazdığımız günlerde ne kadar okunuyorsak işte o kadar okunacağız. Sonra da belki okulları dolduran çocukların başlarına bela kesilir, sınavlardan dönmelerine sebep oluruz, belki de istedikleri bir dünya çizer hep o yüreklerde kalırız.

Bu parçadaki altı çizili sözün anlamını aşağıdaki deyimlerden hangisi karşılar?

- A) Havanda su dövmek
- B) Kendi göbeğini kendi kesmek
- C) Baştan savmak
- D) Örtbas etmek
- E) Ayak diremek

2. **Aşağıdaki deyimlerden hangisi kullanıldığı cümleye diğerlerinden farklı bir anlam katmıştır?**

- A) Bütün gün böyle boş boş konuşması canımızı sıktı.
- B) Kanı beynine sıçrayan kadın, adamın üstüne atıldı.
- C) Beni dikkate almadığını görünce tepem atıverdi.
- D) Hakkında yapılan dedikoduları duyunca küplere bindi.
- E) İçeriye girdiğinde burnundan soluyordu.

3. **Aşağıdaki cümlelerde kullanılan ikilemelerden hangisi diğerlerinden farklı şekilde kurulmuştur?**

- A) Söylediklerine pişman olacak tıptış tıptış özür dileyecek.
- B) Fabrikasının tıkır tıkır işlemesiyle övünüyordu.
- C) Bu görkemli hayatın sonu az çok belli olmuştu.
- D) O dik ve yorucu merdiveni ağır ağır tırmanıyordu.
- E) Zaman zaman o da yaşadıklarından bunalıyordu.

4. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ikileme "nihayetinde, eninde sonunda" anlamıyla kullanılmıştır?**

- A) Annem için kucak kucak çiçek topladım.
- B) Onlar, aşağı yukarı iki saattir bekliyor.
- C) Sizler de beni er geç anlayacaksınız.
- D) Bu saatten sonra dere tepe dolaşmanın anlamı yok.
- E) Başarılı insanlar gece gündüz demeden çalışanlardan çıkar.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, kullanıldığı cümleye uygun değildir?**

- A) Her şey ateş pahası; artık bir file bile dolmuyor pazarda.
- B) O ensesi kalın biridir, istediğini alamadığı görülmemiştir.
- C) Çiçeği burnunda bir üniversite öğrencisiydim, daha birinci sınıftım.
- D) Onu hatırladıkça hüzünleniyorum burnumun direği kırılıyor.
- E) Çenesi düşük biri olduğu için her şeyi söyleyip bir çuval inciri berbat etti.

6. I. Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan.
II. Kurt, tüyünü değiştirir, huyunu değiştirmez.
III. Körle yatan şaşı kalkar.
IV. Üzüm üzüme baka baka kararır.
V. Topalla gezen aksamak öğrenir.

Yukarıdaki atasözlerinden hangisi anlamca diğerlerinden farklıdır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. Deyimler ve atasözleri kalıplaşmış ifadelerdir. Onları oluşturan sözcükler, eş anlamlıları ya da yakın anlamlılarıyla dahi değiştirilemez.

Aşağıdakilerin hangisinde, bu kurala aykırı bir kullanım vardır?

- A) Öyle havalıydı ki adeta burnu Kafdağı'ndaydı.
- B) Müdür, işlerini personelinden gizli tutuyor, sanki saman altından su yürütüyordu.
- C) Çocuk annesini öyle bir kızdırdı ki kadın adeta küplere bindi.
- D) Pınar söylenenleri yapmıyor, kimseye kulak asmıyordu.
- E) Şair son günlerde o kadar çok hata yaptı ki herkesin gözüne kaçmayı başardı.

1. Arif Ay'ın edebî anlayışına göre şiir; zamana dayanan, her çağda özgünlüğünden, yeniliğinden hiçbir şey yitirmeyen, 'Mutlak Öğreti'den kaynaklanır. "Şiir yazma, toprağın altını araştırma"dır." der. Toprağı bir uygarlık bir tarih olarak algılayan Arif Ay, ozanın sorumluluğu konusunda da bilinçlidir ve şöyle der: "Yer üstünü bildiği denli, yer altını da bilmelidir ozan. Toprağın altındaki damarı bulmaktır tutkusu ozanın."

Bu parçada geçen "Toprağın altındaki damarı bulmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şiirin sanatsal öğretilerden uzak olamayacağını dile getirmesi
- B) Şiirin kendi kültüründen beslenmesi
- C) Şiirin bir sanat olarak hiçbir yere ait olmaması
- D) Sanatın kendi kendine yeşerip gelişmesi
- E) Sanatsal zevkin önce dilde aranması gerektiği

2. Eser veya yazar temalı sözlükler, söz konusu eser ve yazarın derinliğine anlaşılabilmesi açısından son derece önemlidir. Temeldeki köşe taşlarıyla ilgili bu tarz sözlükler, incelemeler artmadıkça bir medeniyetin ileriye doğru yürüyüşünü sürdürmesi imkânsızdır. Elimizdeki eser, Yunus Emre'nin eserlerinin derinliğine anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılmış gerçek bir emek mahsulüdür.

Bu metinde altı çizili sözlerle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Bir eseri ayakta tutan önemli unsur
- B) Bir esere derinlik katan değer
- C) Değişime direnç gösteren kişi
- D) Emek mahsulü ürün
- E) Bir yapının ana ve yan bileşenleri

3. Bu yoğunluktan bezdim artık.

Temizlik bezlerini kuruladım.

"Bez" kelimesi birinci cümlede "bıkmak", ikinci cümlede "kuşmak" anlamında kullanılarak sesteş özellik kazanmıştır.

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin hangisinde bu ayrıma benzer bir durum söz konusudur?

- A) İşitme engellilerin sorunlarına çare olacak projeler geliştirmeli.
- B) Mahkeme ayın on sekizine kaldı, o günü umutla bekleyeceğiz.
- C) Sıcak havayı gören denize daldı, çok güzel vakit geçirdi.
- D) Oda duman içinde kaldı, göz gözü görmüyordu.
- E) Sıranın gözünde unutulmuş paket şüphe uyandırdı.

4. Gülhane Hayvanat Bahçesi'ne herkes gibi ilk olarak ailece gitmiştik. Zürafayı ve maymunları çok iyi hatırlıyorum. Alay Köşkü'nü uzun uzun incelemiş ve sonra parkın serinliğine kendimi bırakmıştım. Ama bu geziden bir türlü mutlu olamamıştım. Pislik içindeki küçük kafeslerinde sinir hastası olmuş aslanlar, maymunlar, domuzlar ve kediler görmekten içim daralmıştı. Her yer dışkı kokuyor ve her yer kaybedilen özgürlüğün ağıtını söylüyordu.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kısıtlanan hayatların hüznünü hissetmek
- B) Hürriyetini kaybetmenin şaşkınlığını yaşamak
- C) Yalnız kalmış varlıklara üzülme
- D) Kimsesiz bir dünyaya kapı aralamak
- E) Kaybedilen hayatlara ağıt yakmak

5. **Aşağıdaki atasözlerinden hangisi hem gerçek hem mecaz anlamını çağrıştıracak şekilde kullanılmamıştır?**

- A) Ağaç yaşken eğilir.
- B) İşleyen demir ışıldar.
- C) Dikensiz gül olmaz.
- D) Akıllı düşman akılsız dosttan hayırlıdır.
- E) Yuvarlanan taş yosun tutmaz.

6. Sözcüklerin oluşması ve günümüzdeki kullanım şekillerine ulaşması, uzun süren bir süreçten sonra meydana gelmiştir. Her dilde kelimeler, seslerin düzenli bir sistemle bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Ancak kelimeler kullanıldıkları cümleye göre farklılık gösterebilmektedir.

Aşağıdaki cümlelerde "soğuk" sözcüğü diğerlerine göre farklılık göstermiştir?

- A) Bugün hava soğuk olacaktı, dışarı çıkarken sıkı giyinmeli-sin.
- B) Yeni sınıfında çok soğuk karşılandı, ortama bir türlü ısınamadı.
- C) Karın soğuğu başka bir tür soğuktur, derdi Sait Faik.
- D) Bu el soğuktı ve titriyordu, onu kalbimin sıcaklığıyla ısıttım.
- E) Gökyüzü bulutsuzdu, güneşli ve soğuk bir gündü.

1. Orhan Veli, üzerine onlarca edebiyat tahlillerinin yazıldığı, yüzlerce sayfanın karalandığı ama yine de tam olarak anlatılamayan, kendi deyimiyle “bir garip”. Kısacık yaşamında şiiirimizin kilit taşlarını dinamitlemeyi başarmış, amacına ulaşmıştı.

Bu metindeki altı çizili söz grubu ile anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Şiire şekil verip modern dünyaya uyarlamak
B) Şiirin temel dinamiklerini tetikleyerek şiire yeni bir yön vermek
C) Şiir için hayatını vermek
D) Şiirin harcını oluşturan unsurları ayırıştırmak
E) Şairle şiir arasındaki bağ kuvvetlendirmek

2. I. Ağza alınmamak: Anlamının ‘söylenmesi ayıp olmak, hoş karşılanmamak’ olduğunu düşünüyorum: “Ağza alınmayacak sözcüklerle sövüyor ya da türkü söylüyordu.”
II. Ağzıdan dolma: ‘Yapmacık, yüzeysel, üstünkörü’ benzeri bir anlam verebiliriz: “Biraz daha dikkat etseler, pek ağzıdan dolma atışlar yaptığını fark edecekler ama yaptıkları eleştirinin salt kıskançlıktan geldiğini sanıyorlar.”
III. Ağzıyla kuş tutmak: ‘en imkânsız olanı yapmak, en zor işi başarmak’ anlamında olabilir. “Sen fişlendin bu kitabı almakla demişti büyükler; artık ağzınla kuş tutsan kendini aklayamazsın.”
IV. Alacakaranlık basmak: ‘Yarı karanlık çökmek, görülenleri tam seçemez olmak’ anlamındadır: “Alacakaranlık bastı gözlerimi, akşam yeli çıktığında titreşen söğüt yaprakları sanki gördüklerim.”
V. Ayağı çekilmek: ‘Bulunulan yerin herkes tarafından terk edilmiş olması, boşalmış bulunması, kimse kalmaması’ anlamına gelir: “Sonra onların da ayakları çekilir ve meydan daha da kalabalıklaşır lakin ruhların tenhaliği kalbe iyi gelmez.”

Yukarıda numaralanmış deyimlerin hangisinde deyimın örneği ve açıklaması yanlış verilmiştir?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Kelimeler, kendi gerçek anlamının dışına çıkarak başka ruh haliyle başka bir cümlede ya da parçada yeni anlamlar ve mecazlar kazanabilir.

Aşağıdakilerden hangisinde “soğuk” kelimesi bu duruma uygun kullanılmamıştır?

- A) Duygudan, sevgiden yoksun olan, yakın ve içten olmayan, ilgisiz ve soğuk bir adamdı.
B) Soğuk tavırla birbirlerini selamlayıp uzaklaştılar.
C) Sevimsiz, yersiz davranan bu antipatik adamın soğuk ve yavan sözleri zevkimi rencide ediyordu.
D) Soğuk bir kadındı, ailesine karşı bile çok ilgisiz davranırdı.
E) Alakasız, sevimsiz bir biçimde veya memnuniyetsizliğini belli ederek arkadaşını soğuk bir odaya aldı.

4. Sanatta kalıcılığı yakalamanın yolu, sanat mozağine yeni renkler katmaktan geçer.

Bu cümlede “sanat mozağine yeni renkler katmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgilidir?

- A) Canlılık B) Kalıcılık C) Yoğunluk
D) Özlülük E) Duruluk

5. Kitap, “Dolu bir silahtır.” kimi yazara göre. Franz Kafka “İçimizdeki donmuş denizin buz tabakasını kırarak bir balta olmalı kitap.” der. Kitap okumak zannedildiği kadar kolay değildir. Kitaba nasıl davranacağını bilmek hüner ister. İşte meselenin bam teli burasıdır.

Yukarıdaki metinde altı çizili kelime grubu ile anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) En can alıcı noktası
B) Dikkat çeken tarafı
C) En zayıf tarafı
D) Anlamı en yoğun taralı
E) En etkili üslubu

6. Mecaz-ı mürsel yapılırken, iç-dış, parça-bütün, sanatçı-eser gibi anlam ilişkileri kurulabilir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu ilişkilerin dışında bir ad aktarması kullanılmıştır?

- A) Öğretmen tüm sınıfa ödev verdi, sınıftakiler bir gün sonra ödevi getirdi.
B) Bugün Zeki Müren’i dinliyorum, eski günlere gidiyorum.
C) Büroyu taşımak için bir nakliye firmasıyla anlaştım.
D) Gökten bereket yağıyor, çiftçinin yüzü gülüyor.
E) Kombiyi yakmayı unutma, gelince üşümeyelim.

1. Bir ressam olarak daha ziyade sanat dünyasında adı sık sık anılan Bedri Rahmi, edebiyat ve özellikle şiir söz konusu olduğunda da "Kara Dut" şairi diye bilinir. Tablolarında, yazmalarında, desenlerinde ve yemenilerinde siyah beyaz veya çok renkli dünyadan örnekler veren ressamımızın, yazılarında da insanlarımızı çok iyi tanıdığını, halkımızın maddi ve manevi kültür izlerine nasıl değer verdiğini görüyoruz. Yazı dilimize girmemiş bile olsa halk dilinde yaşayan deyimleri, kalıp sözleri, kelimeleri şiirlerinde ve yazılarında rahatlıkla kullanan B. R. Eyüboğlu, yer yer halk şiiri geleneğine de sadık kalarak güzel örnekler vermiştir.

**Bu parçada altı çizili söz ile anlatılmak istenen aşağıdaki-
lerin hangisinde verilmiştir?**

- A) Hayatın bütün renklerini tuvaline yansıtmak
- B) Kendi hayatına çeşitlilik katmak
- C) Modern gelenekseli mozaik halinde sunmak
- D) Resim geleneğinden faydalanmak
- E) Renkli iş dünyasının izlerini yansıtmak

2. Kapak: Büyük usta Ara Güler'den siyah beyaz, nefis bir İstanbul fotoğrafı. Sokak satıcısı, kapı önüne çömelmiş üç adam - her biri bir kuşağı temsil ediyor denebilir - ve alışverişten dönen, ayaklarının ucuna bakarak yürüyen, yarım başörtülü bir kadın... ve elbette hayatın ve İstanbul'un büyük devinimini bu karede sabitleyen ustanın objektifi gibi olan gözü yahut gözleşen objektifi.

**Bu parçada altı çizili söz ile anlatılmak istenen aşağıdaki-
lerin hangisidir?**

- A) Fotoğrafçının profesyonelleşen gözü ve perspektifi
- B) Sanatçının bakış açısının derinliği
- C) Sanatçının tarafsızlığı ve gözlemciliği
- D) Gözün ve görselin boyut atlaması
- E) Hayatın bir objektif hassasiyetiyle yansıması

3. Bu şairimizin şiirleri, kalbinden ve beyninden beslendiği için, geniş kitlelerce okunmuştur.

**Bu cümlede "kalbinden ve beyninden beslenmek" sözüyle
anlatılmak istenen aşağıdaki cümlelerin hangisinde var-
dır?**

- A) Şair, yüreğinin biriktirdiği verimleri şiirlerinde sıklıkla kullanıyor
- B) Bu başarılı yazar, aklının süzgecinden geçirdiklerini duygularıyla nakşediyor.
- C) Eleştirmen, hissettiklerini mantık silsilesinden geçirmeden dile getiriyor
- D) Beslendiği kaynağın doğruluğunu düşünmeden o kaynaktan faydalanmaya çalışıyor.
- E) Fikir platformunda yoğunlaşmayan duygularının esiri oluyor yazar.

4. Bir kelimenin benzetme amacı olmaksızın başka bir sözcüğün yerine kullanılmasına mecaz-ı mürsel denilmektedir.

**Aşağıdakilerin hangisinde mecazı mürsel (ad aktarması)
vardır?**

- A) Sıkı sıkı kucakladı ve öylece kaldı, hiç ayrılmak istemiyordu.
- B) Arabada yalnız dört çocuk kalmıştı, onlar da çok efendiydi.
- C) Uçak Ankara'ya inmek üzere alçalmaya başlamıştı.
- D) Hemen karargâha yerleşmezsem ne geri dönebilir ne de otelde kalabilirdim.
- E) Tam beş sene benimle beraber kaldı, hiç hır gür çıkarmadı.

5. Bir kitabevinin kapısından içeri daldı mı kolay kolay kimse çıkamaz onu oradan. Kapıyı üzerine kilitleyip gitsen en mutlu gecesi olur kitapçıda kalmak. Yıllardır yüzüne bakılmayan, sayfalarını tozun toprağın kapladığı kitaplara dokundukça eli tozlanır. Raflarda gezdikçe gördüğü kıymetli eserler karşısında "İnsan bu kitabı satar mı hiç?" diye kızar kendi kendine.

**Bu parçada altı çizili söz ile anlatılmak istenen aşağıdaki-
lerin hangisinde verilmiştir?**

- A) Uzun süre okunmamak
- B) Çok fazla ilgi görmek
- C) Sırna kadem basmak
- D) Geçmişin izlerini silmek
- E) Anıları silip atmak

6. Kelimelerin bir araya gelmesiyle cümleler, cümlelerin bir araya gelmesiyle paragraflar ve paragrafların bir araya gelmesiyle metinler oluşmaktadır. Sözcükler bağlama göre, yani kullanıldıklarını cümleye ve paragrafa göre farklı anlamlar kazanabilmektedir.

**Bu açıklamaya göre aşağıdaki altı çizili kelimelerden han-
gisi temel anlamının dışında bir anlam kazanmıştır?**

- A) Bugünkü antrenmandan sonra ayağı şişmişti.
- B) Kalp ameliyatından sonra eski sağlığına kavuşmuştu.
- C) Baş ağrısından dolayı geceleri yatamıyordu.
- D) Makineyi onardı ve ipliği makarasına sardı.
- E) Kapının kolu oynayınca korkudan ayağa fırladık.

1. Edebiyat türleri arasındaki ayrımın çizgileri giderek silikleşiyor, türler birbirinin içinde yer alabiliyor artık. Kendini “denemeci” görmekte ısrarcı bazı yazarlar, yazdıklarına “deneme” adını vermeyi yeğliyor ancak deneme- eleştiri ayrımı sorusu için “Türler arasında ihlallerden kimseye zarar gelmez.” diyorlar.

Bu parçada altı çizili sözle ile anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Metinlerin birbirinin içinde kullanılması
- B) Türlerin özelliklerini yitirmemesi
- C) Türler arasındaki farkın ortadan kalkması
- D) Edebi türün değerinin anlaşılmaması
- E) Bir türün diğer türün içinde kullanılması

2. Orhan Veli'nin şiirleri değil miydi o dönemde edebiyat camiasını rahatsız eden? Nasırın, kunduranın, cımbızın daha nice bayağı kelimelerin şiirde ilk defa kullanılması... Ama buna rağmen az çok edebiyattan anlayanlar Orhan Veli'nin şiirlerini cevire çevire okumamışlar mıydı?

Bu parçada altı çizili sözle ile anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Tadına varabilmek için tekrar tekrar okumak
- B) Dilinin ağırlığını hafifletmek
- C) Etkili anlatımı ortaya çıkarmak
- D) Gerçek yaşamla ilgisini anlamak
- E) Anlamdan çok söyleyişi hissetmek

3. Bazı atasözleri zıt anlamlı olabileceği gibi bazı atasözleri de aynı anlamı sağlar şekilde kullanılabilir.

Buna göre aşağıdaki atasözlerinden hangisi aynı anlamı karşılar nitelikte kullanılmamıştır?

- A) Her çok, azdan olur. – Damlaya damlaya göl olur.
- B) Körle yatan şaşı kalkar. – Topalla gezen, aksamak öğrenir.
- C) Yuvarlanan taş yosun tutmaz. – İşleyen demir pas tutmaz.
- D) Mum dibine ışık vermez. – Terzi kendi söküğünü dikemez.
- E) Paça ıslanmadan balık tutulmaz. – Zahmetsiz rahmet olmaz.

4. Şu fakir mahallede bir göz evim olsaydı

Nasıl sevinç içinde çıkardım şu yokuşu

Ziya Osman Saba, bu şiirinde “göz” kelimesini “oda” kelimesinin yerine yan anlamda kullanmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük böyle bir anlam kazanmamıştır?

- A) Köpekler çocukların etrafını sardı, çocuklar çok korktu.
- B) Kalemin başından tutarak sallıyordu.
- C) Sandalyenin ayağı kırılınca yere düştüm.
- D) Okulda müzik koluna başkan seçildim.
- E) Havada uçan kuş vurulmuş gibi birdenbire sokağa düşüyor.

5. Sözcüğün spor, sanat, bilim vb. özel alanlarda kullanılan ve kazanılan anlamına terim anlam denir.

Aşağıdakilerden hangisinde altı çizili sözcük terim anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Teşhis en önemli edebi sanatlardan biridir.
- B) Asker, gittiğimiz yerde bir aralık benim bölüğüme düşmüştü.
- C) Meridyenler arasında 4 dakikalık bir mesafe vardır.
- D) Birazdan oyunun ikinci perdesi başlayacak.
- E) Fenerbahçe sağ taraftan korner kullanacak.

6. I. Kızın ağır parfüm kokusu her yere yayılmıştı.

II. Ağır abileri misafir etmişlerdi.

III. Bu yıl ağır sanayi ithalatı artırdı.

IV. Yükte hafif pahada ağırdı.

V. Köy yolunu ağır bir duman kaplamıştı.

"Ağır" sözcüğünün farklı anlam ilgileri yukarıdaki cümlelerde verilmiştir.

Buna göre "Ağır" sözcüğünün bu cümlelerde kazandığı anlamlardan hangisi bu sözcüğün yan anlamlarından olamaz?

- A) Boğucu,keskin
- B) Yoğun
- C) Değerli olan
- D) Ham maddeyi işleyen
- E) Nüfuzu güçlü

1. Kültür yayıncılığımız, piyasa olmaktan çıkıp sektörleşme gayretleri içinde. O yüzden meta olan yayımlanıyor. Satabilecek şairler, yayınevi bulmakta zorluk çekmiyorlar. Benim durumum ayrı, ben dik başlı olduğum için cezalandırılıyorum. Benim aya-rımda, hatta çok daha aşağılardaki şairlere teklif geliyor. Ama bana Allah'ın bir kulu teklifte bulunmuyor. Benim bundan yakın-dığım anlaşılmasın. Son yıllarda üç ülkede kitabım yayımlandı. Gerekirse entelektüel göç yaparım, yine de boyun eğmem.

Bu parçada geçen "entelektüel göç yapmak" sözüyle anlatıl-mak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eser yazmak için ülkesini değiştirmek
- B) Kitap yazmak için hayatını vermek
- C) Fikir dünyasını değiştirmek
- D) Değişim rüzgârları estirmek
- E) Yaşamında büyük değişiklikler yapmak

2. Jean-Louis Fournier, annesini fotoğrafın ânına sıkıştırmadan, çoktan süzülüp gitmiş olan tortuları aramanın nafiileğini kavra-yarak ve okuruna kavratarak sözcükleri tarifiyle yeniden yaşa-tıyor.

Bu parçada altı çizili sözlerle ile anlatılmak istenen aşağı-dakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Yine yeni bir üslup yakalamak
- B) Yapıta ruh üfleyen bir tarzı olmak
- C) Kelimelere can veren bir tanımlama yapmak
- D) Yeni sözcükler türetmenin hazzına varmak
- E) Esere kullandığı sözcüklerle anlam katmak

3. Tanpınar, Batılılaşma sürecimize dair önemli tespitleri olan bir yazar ve yazdıkları uzun süre bu içeriğe göre yorumlandı. Ama giderek derinleşen okumalarımın bende uyandırdığı dü-şünceyle söyleyeyim: Tanpınar bu değil. Tanpınar'ın aslında henüz yeterince konuşmadığımız bir başka esaslı dünyası var.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakile-rin hangisinde verilmiştir?

- A) Hakikatli bir üslup ve hayat
- B) Gerçeklerle yaşamak
- C) Sistemli bir sanat
- D) İncelikli yaşam
- E) Bağnaz tutum

4. Sanatçı, yapıtının tozlu raflarda yerini almasını istemiyorsa hem çağına hem de geleceğe seslenebilmelidir.

Bu cümlede geçen "tozlu raflarda yerini almak" sözünün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tarihin derinliğinden çıkabilmek
- B) Devrine ve yarınlar hitap edebilmek
- C) Zamana yenilmemek
- D) Benzerlerinden ayırt edememek
- E) Kalıcılığı yakalayamamak

5. Ünlü yazarın yapıtlarını okuduğumuzda onun, anılarında hap-solduğunu görüyoruz.

Altı çizili sözün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin han-gisidir?

- A) Tarihsel unsurları eserinde irdelemek
- B) Yapıtlarını geçmiş yaşamıyla sınırlandırmak
- C) Geçmişten ders almak
- D) Yapıtlarında geçmişin izlerini aramak
- E) Çağın etkilerini mısralarında hissetmek

6. (I) Bir zorunluluk sebebiyle bulunduğu yerden ayrılmak, git-mek: Bir lokma ekmek uğruna çoluk çocuğu ile gurbet ellere düşmüştü. (II) Aşırı ilgi veya sevgi göstermek: Sen bu işin üs-tüne çok düştün. (III) Uğramak, kapılmak: Kadınlar yeni baş-tan telaşa, heyecana, korkuya düştüler. (IV) Yakışmak, uygun gelmek: Bana arada bir bakkaldan tuz, limon almak düşüyor, o kadar. (V) Yakışık almak: Bize düşen, medeniyetin zorlamaları karşısında bir ayıklamayı başarabilmek olmalıdır.

Bu parçada numaralanmış bölümlerin hangisinde "düş-mek" sözcüğünün anlamı ile kullanımı birbirine uyumak-tadır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

1. Kısa, küt küt cümleleriyle öykülerinin ritmini yükseltiyor, okurun kalp atışını şahlandırıyor; öyküleri yarım bırakılmıyor. Pantolonların geometri tutkuları, zeytin gözlü çocukların yarım yaşamları, hecelenmeyen isimler, uyanmaması gereken ölümler derken "Kaplumbağaların Ölümü" hakikaten de bir çırpıda okunuyor.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Yazarlarda istek oluşturmak
B) Şiire ilgi duyanları coşturmak
C) Sanat zevkini doruğa çıkarmak
D) Lüzumsuz bir heyecan oluşturmak
E) Okuyucuyu heyecanlandırmak

2. Her eylem gibi, anlatma eyleminin de göze dürtülmeden yapılmasını isterim. Olması gerektiği gibi demeyeyim de iğreti durmayan ve usulca. Doğasına göre. Sahnede iğreti duran bir oyuncu gibidir bazı öyküler.

Bu parçada altı çizili sözle ile anlatılmak istenen kavram aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Doğallık B) Özgünlük C) Özlülük
D) Duruluk E) Sürükleyicilik

3. Kinaye, bir sözün hem gerçek hem de mecaz anlamını çağrıştıracak şekilde kullanılmasıdır.

Aşağıdaki atasözlerinin hangisinde kinaye vardır?

- A) Dost ile ye, iç; alışveriş etme.
B) Bugünün işini yarına bırakma.
C) Mum dibine ışık vermez.
D) Son pişmanlık fayda etmez.
E) Körle yatan şaşı kalkar.

4. Eş anlamlı sözcükler, aynı varlığı ya da aynı kavramı anlam olarak karşılırlar ancak yazılışlarında yani seslerinde farklılıklar vardır.

Bu açıklamaya göre, aşağıdaki sözcüklerden hangisi eşanlamıyla birlikte kullanılmamıştır?

- A) Cahil - bilgisiz
B) Celse - oturum
C) Usanmak - sıkılmak
D) Cesur - yürekli
E) Enkaz - yıkıntı

5. Sözcük, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan dilin, anlamlı en küçük parçasıdır. Sözcükler, temelde bir varlık, kavram ya da eylemi karşılar; zamanla anlam genişlemesine uğrayarak değişik anlamlar kazanabilir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi anlam genişlemesi yoluyla yeni anlam kazanmamıştır?

- A) Ağacın kollarından biri fırtınada gövdesinden ayrıldı.
B) Yeni öğrenci, nedense çok soğuk davranıyor.
C) Olaylara değişik gözlerle bakmasını bilmeliyiz.
D) Konuşmacı, gürültüden, konuşmasını yarıda kesti.
E) Balkondaki saksı bahçeye düştü, paramparça oldu.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "düşmek" sözcüğü "rastlamak, denk gelmek, konum olarak o yönde bulunmak" anlamında kullanılmıştır?**

- A) Borçlarımızı düşükten sonra bu kadar paramız kaldı.
B) Annemler gidince kardeşime bakmak bana düştü.
C) Ona, babasının mirasından küçük bir ev düşmüş.
D) Birlikte evden çıkmışlar, limanda iskelenin karşısına düşen kahveye doğru yürümüşlerdi.
E) Düşmüş kadınları bu dönemin yazarlarının yücelterek duygudaşlıkla çizdiklerini görüyoruz.

7. Gerçek anlam, sözcüğün akla gelen ilk anlamıdır. Buna, sözcüğün temel anlamı veya sözlük anlamı denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük bu anlamıyla kullanılmamıştır?

- A) Düşman dört bir koldan saldırıya geçti.
B) Çok kitap okumaktan gözlerim kanlanmıştı.
C) Çocuğun elleri soğuktan ve çocuk titriyordu.
D) Babam balıkçı ama vaktiyle zenginmiş efendim, sonradan düşmüş.
E) Ekmeği dilim dilim keserek masaya koydu.

1. Benim hiçbir öykümde önceden belirlenmiş bir iskelet olmadı. Roman üzerinde istediğim zaman çalışabilmeme karşın, öykünün "eşref saati"ni beklemem gerekirdi hep. Masanın başına oturup "Biraz öykü çalışayım." diyemedim hiç. Buna kalkıştığım da ise altını imzalamayacağım çok kötü şeyler yazdığımı gördüm.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yazma ortamını hazırlamak
- B) Yoğun bir mesai içine girmek
- C) Öykü için çalışmanın hazzına varmak
- D) Yazmak için ilham gelecek en güzel anı aramak
- E) En dingin haliyle şiir yazmak

2. Sonda söylenmesi gerekeni söylüyorum: Biz hayatı öyle anlamaz mıyız? Bir sis perdesi aralanır; bilinmeyenler tanınır, görülmeyenler yaşanır olur; eh bir de kalitesi ve üretildiği malzemesi belli olmayan belirsiz bir kevgir tutuşturulur ellere, süzülüp giden, arta kalan tortulara hayat; kalacaklar tükenmişse de ölüm deriz. Başladı, süzüldü, bitti.

Bu parçada "sis perdesi aralanmak" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Hatıraların birikimini sağlamak
- B) Geçmişte yaşananları hatırlamak
- C) Geleceğe umutla bakmak
- D) Belirsizlikten uzaklaşıp gün yüzüne çıkmak
- E) Gerçeklerle yüzleşmek

3. Ad aktarması, bir varlık anlatılmak istenildiğinde direkt onun ismini vermek yerine, onun bir kısmını ya da ilişkili olduğu başka bir özelliğini söyleyerek anlatmaya çalışmamızdır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde böyle bir durum vardır?

- A) Orhan Pamuk'u severek okurum, onda farklı bir hava bulurum.
- B) Esenboğa Havalimanı'na ikinci sularında indi uçağımız.
- C) Eniştemizin kötü huyları da vardı, kendisini bir türlü geliştiremedi.
- D) Aileden bir bu çocuk kaldı, bütün fertleri toprak oldu ailenin.
- E) Kısa bir süre tezgâhın önünde kaldı, arkadaşıyla muhabbet etti.

4. Yalnızlık en iyisi olmalı, dedim. Öyküleri okurken konuşma huyuma da kızarım. "Lafa bir karışma da, adam bari sayfalarda derdini anlatsın!" derim. Ama yaralıysanız açık yara tez iyileşir. O zaman insan insanla daha iyi anlaşır.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen, aşağıdaki atasözlerinden hangisinde vardır?

- A) Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.
- B) Dertler paylaşıldıkça azalır.
- C) Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.
- D) Dost binse az, düşman bir ise çoktur.
- E) İyi söyle alana, kulağında kalana.

5. **Aşağıdakilerin hangisinde "düşmek" sözcüğünün anlamıyla kullanımı birbirine uymamaktadır?**

- A) Bir yere ansızın gelmek, damlamak, tesadüfen gelmek: Ben bunların arasına nereden düşmüştüm böyle?
- B) Belirli zamana rastlamak: Babasının Sütlüce'de yeni bir ev alması bu tarihlere düşer.
- C) Olmak, olumsuz bir duruma girmek: Bu yoğun günün ardından çok yorgun düşmüştü.
- D) Savaşta savunulmaz duruma gelerek teslim olmak: Kale nin düştüğünü söylemek istedim.
- E) Kötü yola girmek: Bu bozuk yola girince arabanın hızı birden düştü, şoförün morali bozuldu.

6. Cephenin ardında bir çift göz bizi izliyordu.

Bu cümlede görülen anlam olayı aşağıdaki dizelerin hangisinde vardır ?

- A) Sakın bir söz söyleme, yüzüme bakma sakın. Sesimi duyan olur sana göz koyan olur.
- B) Düşmanımdır seni kim bulursa cana yakın Anan bile okşarsa benim bağrım kan olur.
- C) Eski bir şarkıyı söyler denizler Uyuyan mehtapta dinler misiniz.
- D) Kan tükürsün adını candan ana dudaklar Sana benim gözümle bakan gözler kör olsun.
- E) İki taş heykel oldu vücudumuz kenarda Ruhumuz enginlere açıldı sandal gibi

1. Kitabın meydan okuyanı da vardır, sarhoş edeni de. Gerçeği de vardır, korsanı da. Anlaşılanı da olur, Ulysses gibi anlaşılmayanı da. Bazı kitaplar da vardır yalnızdır yıldızlar gibi. Çok okunanı da vardır, yüzüne bakılmayanı da. Kiminin solgundur kapağı, albenilidir kimisi. Çalınanı da olur kitapların. Hak ettiği rafı bulursa zoruna gitmez çalınmış olması. Kitaplar da insanlar gibidir. Başarılı olanıyla başarısız yan yanadır.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Orijinal bir tarz yakalamak
- B) Okuru sürüklemek
- C) Üslubu akıcı olmak
- D) Derinden etkilemek
- E) Yeni bir biçim oluşturmak

2. "Orhan Veli... Ne yaptı? Şiire kasket giydirdi. Şiiri sivilleştirdi. Şiire elma yemesini öğretti."

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Şiirde doğal ve günlük hayatı vermek
- B) Şiiri sıradanlaştırmak
- C) Şiiri basit hale getirmek
- D) Şiiri özgün bir çizgiye kavuşturmak
- E) Şiire akıcı ve sürükleyici bir hava katmak

3. Söylenmesinden çekinilen, korkulan, ürkülen bazı kavramların ve düşüncelerin başka sözcükler kullanılarak ifade edilmesine "güzel adlandırma" denir. Güzel adlandırma bazen inançlardan, tabulardan, ahlaki durumlardan dolayı kullanılabilir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "güzel adlandırma" söz konusu değildir?

- A) "Üç harfiller geliyor." diyerek çocuğu korkutmaya çalışıyorlardı.
- B) Kamyonlar, tırlar yarı yolda kaldı, yol emekçileri mağdur oldu.
- C) Mahallenin neşe kaynağı olan ihtiyar dün akşam hakkın rahmetine kavuştu.
- D) Arkadaşımızın babası ince hastalığa yakalanmıştı.
- E) Görme engellilerin sorunlarıyla kimse ilgilenmiyordu.

4. Teksözcüklerle anlatılabilecek kavram ve varlıkları birden fazla sözcüklerle anlatan söz "....." cümlesinde vardır. Buna "dolaylama" denir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki cümlelerden hangisi getirilemez?

- A) Hayat arkadaşıyla birlikte geziye çıkmıştı.
- B) Kara elmasıyla ünlü bir şehrimizdir Zonguldak.
- C) Çocukların içinde, kalanlar da var geçenler de.
- D) Yavru vatanda bu hafta sonu seçim yapılacak.
- E) Takım bugün meşin yuvarlığı kaleye göndermeyi başaramadı.

5. Beni cepten aramış ama bana ulaşamamış.
Bu cümlede "cep" kelimesi benzetme amacı güdülmeksizin ilgi kurularak "telefon" yerine kullanılmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde buna benzer bir anlam olayı vardır?

- A) Refika ve valide, iki kerime kaldık mı biz iki bin kuruş tekaüt maaşına.
- B) Yalnız dayak atmakla kalmadı, onu işinden de çıkardı.
- C) Amasya'da iken karşılaştığımız vaziyet yalnız Şeyh Recep Vakası ile kalmadı.
- D) Arkadaşım Fatma'nın çantası olmasaydı, dün aç kalmıştık
- E) Misafir geldi, gezemedik oraları, sonra birlikte Mardin'e geçtik.

6. Nazmiye'den çok İhsan'ın içi içine sığmıyor, birazdan olacağını düşünerek seviniyordu.

Bu cümlede geçen deyimle aşağıda verilen durumların hangisi uyuşmamaktadır?

- A) Kahya yerinde duramıyor, yeni gelecek sarı traktörü merakla bekliyordu.
- B) Seninle aynı fakülteyi kazandığımız günü iple çekiyorum.
- C) Yıllar sonra annesini karşısında görünce yüreği dağ kadar oluvermişti.
- D) Bu kadar palazlanınca eskiden değer verdiklerini bir anda unutuvermişti.
- E) Eteklerinin zil çalmasının sebebi uzun yıllar uğraş verdiği yarışmayı kazanmasıydı.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ayak" sözcüğü gerçek anlamında kullanılmıştır?

- A) Oturduğum sıranın ayağı kırılmış.
- B) Ayağına mor bir pantolon giymiş.
- C) Adamın ayağında eski bir pabuç vardı.
- D) Köprünün bir ayağını sel götürmüş.
- E) Bize de mi ayak yapıyorsun?

2. I. Yaşadığım üç gün bir ömre bedeldi orada.
II. Yaptığım yanlışın bedelini ödedim.
III. Bu evin bedelinin altında satılması beni üzüyor.
IV. Bedelini ödedim; artık alabilir miyim?
V. Bedelli askerliğe başvuru süresi yarın doluyor.

Numaralanmış cümlelerin hangi ikisinde "bedel" sözcüğü gerçek anlamı dışında kullanılmıştır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) IV ve V
- E) II ve V

3. I. Arı vurunca gözü balon gibi şişti.
II. Bütün balıklar karaya vurmuş dün gece.
III. Hedefi tam on ikiden vurdum yine.
IV. Kader vurmuş bir de sen vur ne çıkar.
V. Vursun davullar, eğlenelim gönlümüzce.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde "vurmak" sözcüğü mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim açıklamasıyla birlikte kullanılmamıştır?

- A) Açlık ve yorgunluktan etrafı göremiyor, gözleri kararıyordu.
- B) Bu kadar malın elden gitmesini kabullenmiş, malları gözden çıkarmıştı.
- C) Adamı başkalarının gözünde küçültüyor, onu gözden düşürüyordu.
- D) Uygunsuz davranışlarda bulunuyor, bir halt karıştırıyordu.
- E) İşlerin yapılmadığını görüyor, çileden çıkıyordu.

5. I. Bunları alıp satarak aileye katkı sağladı.
II. Adam varını yoğunu satıp bir ev almış.
III. Satılan mal geri alınmaz.
IV. Eskiler alıp yenilerini satıyorum.
V. Bu kadar basit bir çıkar için beni satmış.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde "satmak" sözcüğü mecaz anlamıyla kullanılmıştır?

- A) I.
- B) II.
- C) III.
- D) IV.
- E) V.

6. Heykeltıraşlığın boş bir uğraş, gereksiz bir eğlence olduğunu sanıyorlar.

Bu cümlede kullanılan "boş" sözcüğünün karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Saçma
- B) Sanatsal
- C) Akılsızca
- D) Yararsız
- E) Bilgisizce

7. "Keskin bakışlarıyla etrafa baktı." cümlesindeki anlam olayı aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Sakın ödevlerini yapmadan gelme!
- B) Evde yapılan tatlıyı tercih ederim.
- C) Vitrinlerde daha çok sıcak renkler görülüyor.
- D) Sıcak havalar yerini serin havalara bıraktı.
- E) Sonbaharın kendine has bir güzelliği vardır.

8. "Geride, dünle bugünü kaynaştıran, yarının yaratıcılarına ışık tutacak ölümsüz bilgiler ve belgeler bıraktı." cümlesinde geçen "ışık tutmak" sözüyle belirtilmek istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşananları olduğu gibi yansıtmak
- B) Aydınların fikirlerinden yararlanmak
- C) Açık ve anlaşılır bilgiler vermek
- D) İleriye dönük fikirler vermek
- E) Geçmiş aydınlatacak belgeler sunmak.

1. Şairlik, yılları sırtına vurup diyar diyar gezmekle olunur. Her şeyi doyasıya yaşamakla, birçok kez yaşayıp ölmekle; ağlayanlarla ağlayıp gülenlerle gülmekle olunur. Ancak o zaman şairler mürekkebe su katmamayı öğrenirler.

Bu parçaya altı çizili sözün kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güçlü şair olmak
- B) Yaşamı şair gerçeği ile anlatmak
- C) Genç şairlere yol göstermek
- D) Şiirin kurallarını araştırmak
- E) Şiirde ciddi bir dil kullanmak

2. Ey, kentin orta yerinde feryat koparan şair,
Rest çekmekle bağlar kopar mı?

Bu dizelerdeki altı çizili sözün anlamca özdeşi aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Kopar koparabilirsen çok sağlam dikilmiş.
- B) Bütün halterciler koparmada daha iyi görünüyor.
- C) Anneyi evladından koparmaya kimsenin gücü yetmez.
- D) Elmayı dalından koparmak gibisi yokmuş.
- E) Sınıf arkadaşlarımla da ilişkilerimiz koptu bir bir.

3. "Bir Türk dünyaya bedeldir." **cümlesindeki "bedel" sözcüğü-
nün anlamca özdeşi aşağıdakilerden hangisinde yoktur?**

- A) Sende yaşamak bir ömre bedeldir İstanbul.
- B) Kazandıklarımın bedelini eziyet çekerek ödedim.
- C) Cihana bedeldir sana olan tutkum.
- D) Sana bedel bir güzellik görmedim şu yerde.
- E) Seni görmek vuslata bedeldir.

4. "Bence yıllardır yaptığın gibi yine havanda su dövüyorsun."

Altı çizili sözün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Yıllardır aynı işte çalışmaktan bıkmadın mı?
- B) Parasızlık canıma tak etti artık.
- C) Sonuç alamayacağını bildiğin halde boşa çabalıyorsun?
- D) Ne sıradan bir yaşam sürüyor.
- E) Çok konuşup çevredekileri sıkma.

5. Güneyden İstanbul'a göçen bir ailenin çocuğu olan bu araştırmacı, araştırmalarına çocuk doğup hep çocuk kalanlarla başladığını söylüyor. Çünkü bu tür insanların küçüklüğü herkesçe bilinmesine rağmen, sadece kendileri tarafından bilinmediğini söylüyor.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen eleştiri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Belirli bir kültür ve zeka seviyesine erişememe
- B) Hiçbir işte başarıya ulaşamama
- C) Sosyal ve ekonomik yönden belirli seviyeye gelememe
- D) Sıradan, ayırıcı özellikleri olmama
- E) Yaşamını hiçbir şekilde değiştirmeme

6. Dünyanın neresine giderseniz gidin dolu konuşmaların özlemiyle yanan insanlarla karşılaşsınız.

Bu cümlede "dolu konuşmaları özlemek" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Konuşmayı çok sevmek
- B) Eski sohbetleri özlemek
- C) Konuşacak dost birilerini aramak
- D) Edebi konularda yapılan sohbetlerin eksikliğini göstermek
- E) Etkili, yararlı ve güzel konuşmaları aramak

7. Kara güller bakışlarıyla ak olur

Sular ya donar ya berrak olur

Sensiz yaşamak baştan sona yasak olur

Hasretinden çiçeklerim solar, kahrolurum.

Bu dizelerdeki altı çizili sözün anlamca özdeşi aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Uzun süredir hazırlamakta olduğum kitabım yakında çıkacak.
- B) Babam arkadaşlarımı görünce çarçabuk kararını değiştirdi.
- C) Kaybolan yüzüğü bulabilmek için evi köşe bucak karıştırdım.
- D) O an, yaşadıklarımız bütünüyle gözümün önüne geldi.
- E) Sonunda beni tam anlamıyla anlayabilecek birini buldum.

1. Nereden, nasıl bindim ya Rab bu gemiye?
Hangi denize çıksam fırtına kopar
Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "nereden" sözcüğü şiirdeki anlamı ile özdeş kullanımdadır?

- A) Nereden bildin başıma bunların geleceğini?
B) Bu top sesleri nereden, hangi seferden geliyor?
C) Senden bahsettiğimizi nereden anladın?
D) Konuya nereden başlayacağımı bilemiyorum.
E) Nereden uydum sana, şu başıma gelene bak!

2. I. Tiyatroçunun hayata değen sesi ile irkildik birden.
II. Bu derinliklerde gördüklerim inan her şeye değerdi.
III. Değmeyin ona gariptir.
IV. Bu konunun ucu biraz da bize değmiyor mu, ne dersiniz?
V. Anlatsana, gittiğine değdi mi?
Numaralanmış cümlelerde "değmek" sözcüğü kaç değişik anlamda kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

3. İhtiyar evlerde
Zamanı çekip üstümüze
Örtüyoruz kirli ve açık yerlerimizi
Bu dizelerde kullanılan "zaman" sözcüğünün anlam ilişkisi yönünden özdeşi aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Rüzgarın önüne katılmışım ben.
B) Aslanlar düşmana göz açtırmıyordu.
C) Çingenem sevgili yarım
D) Çelik bileklisin sen, yenersin rakibini
E) Şu meleğe bakın!

4. Sözlüğün hazırlanmasında yalnız edebi eserlerin taranmasıyla yetinilmedi, halk ağzında yaşayan kelimeler de dikkatle incelendi.

Altı çizili sözün bu cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halkın hâlâ kullanmaya devam ettiği
B) Halkın çok beğendiği
C) Halk kültürünün oluşturduğu
D) Halk edebiyatının ürünlerinde görülen
E) Halkın kullanmamaya özen gösterdiği

5. Şafak bir şebnem gibi dalında duruyordu
Kar tülleri ardından bakakalarak
Saçlarım sayısınca başıma düşen karlar
Alnımdan öpedursun birine bin katarak
Bu şiirde aşağıdaki anlam ilgilerinden hangisi yoktur?

- A) Benzetme
B) Kişileştirme
C) Mecaz-ı mürsel
D) Eğretileme
E) Mübalağa

6. Yazarın bu öykü kitabında, yaşadıkları mekanın tadına doymuş, kenara çekilmiş insanları görüyoruz.

Bu cümlede "kenara çekilmek" sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kimseye engel olmak istemeyen
B) Doyuma ulaşp hiçbir şey yapmayan
C) Belirli bir yaşa ulaşmış olan
D) Düzenli bir şekilde yaşayan
E) Olayları uzaktan izleyen